

Pregledni znanstveni članek/Article (1.02)

Bogoslovni vestnik/Theological Quarterly 79 (2019) 4, 1087—1096

Besedilo prejeto/Received:09/2019; sprejeto/Accepted:11/2019

UDK/UDC: 27-472

DOI: <https://doi.org/10.34291/BV2019/04/Vodicar>

Janez Vodičar in József Stala

Kateheza v službi vzgoje za kulturo poklicanosti

Catechesis in the Service of Education for a Vocational Culture

Povzetek: Poklicanost je vedno težje povezati s konkretnim poklicem. Zgodovinski oris razumevanja poklicanosti omogoči razumevanje nujnosti vzpostavljanja nove poklicne kulture. Biblično in teološko ozadje nas usmeri v razumevanje novih prizadevanj cerkvenega učiteljstva, da bi razširilo v preteklosti ozko razumevanje poklicanosti. Vedno bolj smo prepričani, da je božji klic v temelju vsakega krščanskega življenja. Klic, ki prihaja od zunaj, ni v nasprotju z osebnimi potrebami, hrepenenji. Prav vzgoja za kulturo poklicanosti vodi k zmožnosti, da povežemo klic od zunaj z notranjo držo posameznika. Kateheza, ki želi slediti svojemu temeljnemu namenu, mora slediti vzgoji za kulturo poklicanosti. Predstavimo tudi konkretne poteze takšne kateheze.

Ključne besede: poklic, poklicanost, kultura poklicanosti, kateheza, poslanstvo, Cerkev

Abstract: It is becoming increasingly difficult to associate the calling with a particular profession. The historical outline of the understanding of vocation enables understanding of the necessity of establishing a new vocational culture. The biblical and theological background directs us into understanding the new efforts of the Church teaching to extend the narrow understanding of the calling in the past. We are increasingly convinced that God's call is at the heart of every Christian life. A call that comes from outside is not contrary to personal needs, yearnings. Education for a new vocational culture leads to the ability to link the call from the outside with the inner state of the individual. The catechesis, who wants to follow this basic purpose, must follow the education for a vocational culture. We also present the concrete characteristics of such catechesis.

Keywords: vocation, being called, vocational culture, catechesis, mission, Church

1. Uvod

Predsinodalni dokument 15. rednega zasedanja škofovske sinode poziva: »Razločevanje poklicanosti ni zaključeno z enim samim dejanjem, četudi je v pripovedi vsake poklicanosti mogoče razpoznati odločilne trenutke oziroma srečanja. Kakor velja za vse pomembne stvari v življenju, je tudi razločevanje poklicanosti dolgotrajen proces, ki se razkriva v času, v katerem je potrebno biti pozoren na znamenja, preko katerih Gospod kaže in podrobno sporoča poklicanost, ki je zelo osebna in enkratna.« (Škofovska sinoda 2018, 10) V istem dokumentu škofje poudarjajo težavnost procesa zavedanja poklicanosti. V svetu negotovosti in nenehnih sprememb je težko sprejemati trajne odločitve. Še težje je prepoznati klic Boga, ki vsakogar kliče k polnosti življenja. Zato je treba na novo zastaviti pot do prepoznavanja poklicanosti. Ni več samo po sebi umevno, da posameznik prisluhne glasu, ki ga poziva k neki določeni globlji življenjski odločitvi. Cerkev predlaga posebno pot: »Kot nadaljevanje te poti, preko novega sinodalnega pristopa na temo *»Mladi, vera in razločevanje poklicanosti«* se je Cerkev odločila preučiti, kako bi lahko spremljala mlade, da bi prepoznavali in sprejemali klic za polnost življenja in ljubezni ter jih prosila za pomoč pri odkrivanju najučinkovitejših poti za oznanjevanje vesele novice v današnjem času.« (2) Cilj pedagogike poklicanosti je, kakor lahko razumemo iz navedenega, vedno oznanjevanje evangelija. Kateheza, ki je namenjena uvajanju v krščanstvo (SPK 65), je najbolj primerna, da v polnosti vključi in razvije pedagogiko poklicanosti v Cerkvi, za to pa je treba najprej vzpostaviti posebno kulturo klica, poklicanosti.

Najprej moramo razmisliti o samem razumevanju pojma poklicanosti. Ob besedi poklic bi danes mnogi najprej pomislili na službo. Poklic je danes mnogim le pot preživetja. Če je bilo še nekaj desetletji nazaj bolj ali manj določeno s prvo izbiro poklica, kaj bo kdo postal in s čim se bo preživljal, je iz leta v leto to vedno bolj nepredvidljivo. Sodobni človek je večkrat prisiljen ne le menjati službo, ampak tudi poklic. Tako imenovana »tekoča« družba, v kateri ni nič več trdno in ustaljeno, je tudi na poklicnem odločanju pustila svoje posledice. Saj nihče ne ve z vso zanesljivostjo, kakšne poklice bomo potrebovali jutri. Vendar Cerkev vztraja, da je prav trdna poklicna odločitev temelj krščanskega življenja. »Gospod ne želi, da bi živeli iz dneva v dan, misleč, da v bistvu ni ničesar, za kar se je vredno strastno boriti, in bi s tem počasi zadušili notranjo željo, da bi iskali nove smeri za našo plovbo.« (Frančiček 2019b) Papež povezuje božji klic in odločitev za neki določen poklic, ki prinaša polnost osebne izpolnitve.

V zgodovini Cerkvi je bil poklic pogosto razumljen zgolj v smislu duhovništva ali redovništva. Šele po drugem vatikanskem koncilu se je začelo govoriti in delati za poklicanost vseh. Končno se je poklicanosti poročenih pridružila tudi poklicanost samskih, da lahko tudi samski živijo svojo pot svetosti. Pri tem je za katehezo temeljno vprašanje, ali sledi vsem premikom učenja Cerkve in potrebam sveta, v katerem in za katerega pripravlja katehizirance. Hkrati so naše kateheze polne besed, ki so povezane s poklicanostjo. Redko pa se vprašamo, kako to današnji človek razume, ali ga še to nagovori in usmerja v življenje po veri. Pri tem predpostavljamo, da prava kateheza, ki ne bi bila klic Boga posamezniku k polnosti življenja, ni prava kateheza.

2. Klic in poklicanost danes

Kljub vedno manjši potrebi po sklicevanju na neki klic – to je v samem pomenu besede »poklicanost« – se spet poudarja, kako pomembno je povezati oba pojma. »Ker razumeti, kaj pomeni biti poklican, vsakemu lahko pomaga raziskati lastno življenje in identiteto, da lahko spremeni svojo kariero, službo v smeri globljega pomena, zadovoljstva in v polnost življenja – v smer, ki posredno ali neposredno, spreminja svet na boljše.« (Dik in Duffy 2012, 6) Če je nekoč glas pri večini prihajal od zunaj – Bog, družba, družina –, je danes pogosto klic razumljen kot osebni notranji glas, ki se kaže v obliki hrepenenja po zadovoljstvu, uresničitvi, potrditvi osebnih zmožnosti, potežitvi strasti in podobno (8). Ločimo lahko staro – sveto razumevanje poklicanosti in moderno – sekularno poklicanost, ki prihaja iz človeka samega (9). Če je bil v katoliški Cerkvi poklic pogosto vezan zgolj na posebne oblike posvečenega življenja, je bil v protestantizmu, kakor ugotavlja Weber (1988, 66–71), ta božji klic namenjen vsem. Iz tega prepričanja je tudi izhajalo dejstvo, da temu sledijo tudi ustrezni darovi, zmožnosti. Samo s pokornostjo temu božjemu klicu in z uspešnim razvojem svojih zmožnosti živim Bogu všečno življenje. V romantični in viktorijanski dobi se je poklicanost osredinila na pojem umetnika, ki v sebi čuti umetniški klic in se premika v smer zvestobe sebi. Danes se zdi, da nuja, slediti temu notranjemu glasu, ni več vezana na dolžnost do Boga, ampak je zgolj iskanje dobrega počutja (Dik in Duffy 2012, 9). Pri tem ne smemo pozabiti: če v svojem lastnem delovanju prepoznamo smiselnost, to osmisli celo življenje. Prav pomen poklicanosti v sekularnem pomenu besede, ki izhaja zgolj iz osebne dobrega počutja, težko podeli trdnost in koherentnost celotnemu življenju (12). »Med najrazličnejšimi vzorci študentov, delavnih moških in žena in v zelo pestrih načinih konceptualizacije klica, je pomen poklicanosti presenetljivo prevladujoč in se vedno znova povezuje s pozitivnimi posledicami.« (16)

Kljub tej močni navzočnosti nekega določenega klica pri poklicni odločitvi je zaveza o tem precej zbledela. Mnogi pripisujejo nekakšen prezir tej zgodovinsko določeni zmotni interpretaciji. Os Guinness najde dve takšni zgodovinsko določeni zmotni prepričanju. Prvo poimenuje katoliški odklon, drugo pa protestantski odklon (Guinness 1998, 31). Katoliški odklon preveč poudarja duhovno, božjo plat in s tem zanemarja svetno. Tako so bili pogosto med poklicane prišteti le kleriki in redovniki, vsi drugi so »le« preživljali sebe in druge. Kljub številnim nasprotovanjem takšni mentaliteti v katoliški Cerkvi se je to pojmovanje ohranilo vse do danes (33–34). Če je katoliški odklon v dualističnem pojmovanju povzdigoval duhovno, pa protestantski odklon bolj poudarja svetno (39). Še posebno pri Calvinu se vedno bolj klic, poklicanost, delo, zaposlitev zamenjujejo in hkrati uporabljajo. Vsakdo je poklican, da na svoj način služi Bogu. Svetno, sekularno je popolnoma prevzelo sveto, duhovno. Vsakdo, ki dela, že časti Boga in je to polnost pobožnosti. S tem se vedno bolj zamegljuje tisti, ki kliče, v ospredje pa postavlja posameznik; to je privedlo do sodobnega iskanja nekakšne samouresničitve, ki nikoli ni zanesljiva (41–42). Ta odklona nikakor nista vezana zgolj na protestantizem ali katolicizem. Najdeta se v obeh skupnostih in v veliki meri zastirata temeljni vidik verovanja danes: božji poklic k življenju.

Iskanje rešitev, ki poskušajo v katehezi odpraviti oba odklona in znova prebuditi zavest o tem, da nas vse Bog kliče, si je zastavil tudi letošnji kongres Evropske ekipe za katehezo (EEC) v Pragi. Glavno mesto države, ki se lahko pohvali z enim največjih odstotkov ljudi brez vere, je bil primeren kraj za razpravljanje o poklicanosti in njeni pedagogiki v sodobni Evropi. Tam je bilo na mestu vprašati se, ali poklicanost k veri še deluje. Gostitelji so poskušali osvetliti razloge, ki so Češko privedli do takšnega verskega stanja. Hkrati so pokazali tudi možnosti, ki jih kljub vsem težavam Cerkve božji klic še vedno ima. Eden najbolj slavnih čeških mislecev, Tomaš Halik, je poudaril, kako mora čas krize postati čas očiščenja vsega, kar pregluši pravi božji poklic. Ta deluje v Cerkvi in po Cerkvi le, če je avtentična. Klerikalizem v marsičem zastira pogled na trpečega Kristusa. Samo Cerkev, ki bo sposobna sodobnemu človeku avtentično spregovoriti o ranjenosti, trpljenju in odrešenju, lahko posreduje božji klic. Zato je treba usmerjati temeljni pogled, ki ga ima posameznik ali skupina, na vero in verovanje. Po Halikovem prepričanju nas pri tem ne razdvaja toliko teologija, ampak bolj psihologija. Pri interpretaciji posameznika o osebnem verovanju lahko najdemo dva temeljna pogleda: ekstrinzični in intrinzični pogled. Za tako imenovani ekstrinzični pogled je vera le sredstvo za doseganje zunanjih ciljev: utrditev nacionalne zavesti, zaščita nekaterih vrednot, močnejša politična povezanost in podobno. Pri tako imenovanem intrinzičnem razumevanju je verovanje cilj. Biti veren pomeni, da stopim na pot iskanja. Verovanja nimam dokončno v lasti, božji klic ni ukaz ali zgolj razjasnitev posameznih vprašanj, ki jih potem lahko uporabim z oblastjo v življenju skupnosti, ampak je nenehno vabilo k romanju (Halik 2019, 8). Prav ta oblika razumevanja lahko pomaga k boljšemu »posluhu« za božji klic tudi pri teh, ki so s protestantskim odklonom preveč otopeli za kakršenkoli poklic od zunaj. »Neznani Bog ni oddaljeni Bog. Nasprotno, je neverjetno nam blizu. Je neznan, ne ker je predaječ, ampak ker je preblizu.« (12) Kakor ne moremo videti svojega lastnega obraza in ga lahko zremo le v zrcalu, tako je tudi z Bogom. Halik je prepričan, da moramo iti v dialog z znamenji časa in hkrati s premagovanjem katoliškega in protestantskega odklona vedno bolj z apostolom Pavlom prebujati klic – za mnoge neznanega – Boga.

Po besedah Salvatoreja Curroja se Cerkev te naloge vedno bolj zaveda (2019, 1), saj lahko govorimo kar o razvoju poklicne kulture, ki je usmerjena v poklicanost vseh kristjanov. V postsinodalni apostolski spodbudi o veri, mladih in poklicanosti (Synod of Bishops 2018) je izpostavljena poklicanost vseh. V 74. členu je poudarjeno, kako mladi v vsakdanjem živem izkustvu bratstva, solidarnosti in povezanosti, še posebno z revnimi, prav v dejstvu sprejetosti doživijo pravo svobodo. In bolj ko smo drugim odprti, bolj smo svobodni. Podobno doživljajo ljudje tudi v skrbi za okolje in za preprosto življenje. Prav v tej tih povezanosti zaznajo poziv k ljubezni, ki prihaja od Boga. To je temeljni prispevek dokumenta, saj povezuje notranji občutek poziva k odgovornosti in k ljubezni z božjim klicem (Currò 2019, 2).

Cerkev vedno bolj vključuje v svoje pastoralno delo z mladimi prepričanje, da ima življenje smisel le, če izhaja iz poklicanosti k odgovornosti do drugih in do sveta. Iz antropološkega izhodišča pristnega osebnega izkustva cerkveni dokumenti razvijajo teologijo, ki jo pozneje umeščajo v Razodetje (Stegu 2015, 519–520). Božji klic slišimo na poti življenja, v skupnosti Cerkve in v sodelovanju z bližnjimi. Da preide iz klica v

poklic, je potrebna pot razločevanja in duhovnega spremljanja. Pri tem je »odgovornost vzgojiteljev, da so v nenehnem posodabljanju razumevanja trenutne življenjske situacije mladih in njihovih družbeno-kulturnih kontekstov ter v permanentnem posodabljanju svojih učnih programov (Nežič Glavica 2018, 258–261). Gre za trajen in dinamičen proces. Vzgojitelji se torej ne smejo prestrašiti ambivalentnosti novih sredstev komuniciranja, pa tudi ne slepo zaupati.« (Kraner 2018, 20). Prav učenje pravih odnosov, ki zmorejo prerasti sebično samopotrjevanje, uporabi postsinodalna apostolska spodbuda *Christus vivit*, da obrne sodobno narcistično spraševanje iz »kdo sem?« v »za koga sem?«. Čeprav vemo, da smo ustvarjeni za Boga, je dejstvo, da nam je dal nagnjenja, darove, karizme, sposobnosti, ki so usmerjene na druge, zato pot do njega najdemo le prek odgovornosti do drugih (Frančišek 2019a, §286).

Naloga Cerkve ni toliko v oznanjevanju resnice, ampak mora prebujati in izzivati zavest posameznika in skupnosti. To pomeni, da ne ponujamo smisla življenja, ampak ohranjamo čuječnost; ne toliko, da urejamo in načrtujemo življenje posameznikom, ampak se drznemo pričakovati njihovo odgovornost in jim odpremo prostor Cerkve (Currò 2019, 5). Le takšen pastoralni pristop vodi k ponovni zavesti poklicanosti celotnega božjega ljudstva.

Ta obrat k odgovornosti mladih je v Nemčiji odkrila Katharina Karl (2019). Mnogi mladi, med njimi tudi mladi redovniki in redovnice, navajajo za izbiro poklica kot pomemben razlog tudi socialno odgovornost. Kljub njeni ugotovitvi, da je za večino najpomembnejša osebna uresničitev, je raziskava pokazala, da zmorejo in želijo mladi danes razločevati med poklicem zaradi preživetja in poklicem, ki daje smisel. Zato predlaga, da ločimo med poklicem in poklicanostjo (4). Poklicanost ni nujno, kar se izplača, je pa nekaj, kar izpolnjuje. Pastoralni delavci bi hitro v tem videli oddaljevanje od Razodetja, od božjega klica, ki nastopi poprej. Vendar mladi danes redko povežejo svojo življenjsko usmeritev z božjim klicem (6). Sledenje osebnim talentom in notranjemu hrepenenju ni v nasprotju z božjim klicem. Prav uresničevanje sebe in razvijanje svojih lastnih sposobnosti v službi skupnosti, v zavzetosti za druge je pot k polni poklicanosti. Tudi zadnji cerkveni dokumenti poudarjajo, kako želja po uresničenem življenju v konkretnem poklicu pomaga posamezniku začutiti poklicanost k skrbi za druge in končno povezanost s poslanstvom, danim od Boga (Frančišek 2019a, §273).

3. Biblični in teološki temelji poklicanosti

Poklicanost je globoko biblično utemeljena. Že v zgoraj omenjenem paragrafu papež Frančišek navaja Pridigarja: »Videl sem, da ni nič boljšega, kakor da se človek veseli svojih del, ker je to njegov delež.« (Prd 3,22a) Iz antropološkega izkustva izpolnitve in uspeha ob delu lahko človek znova odkrije globljo poklicanost, ki je v temelju biblične teologije. Ondřej Salvet utemeljuje osrednje mesto poklicanosti v biblični teologiji z začetku Svetega pisma, ki v izvirniku uporablja besedo *Qara'*, Bog namreč »pokliče«, »imenuje« svetlobo itd. Bog tako pokliče vse k bivanju. S tem biblični avtor celotnemu stvarstvu podeli smisel (Salvet 2019, 2).

Začetek Abrahamove zgodbe je prav tako povezan s klicem – poklicem. GOSPOD je rekel Abrammu: »Pojdi iz svoje dežele, iz svoje rodbine in iz hiše svojega očeta v deželo, ki ti jo bom pokazal. Iz tebe bom naredil velik narod, blagoslovil te bom in naredil tvoje ime veliko, da bo v blagoslov.« (1 Mz 12,1–2) Tokrat je to poklic z imenom, kakor je pozneje tudi močno poudarjeno v pavlinski teologiji poklicanosti v občestvo – Cerkev, *klesis*. V obeh zgledih poklicanost vključuje sposobnost transformacije odnosa tako do Boga kakor tudi medosebnih odnosov (Gerjolj 2015, 36–37).

Kakor ob stvarjenju človeka Bog tudi pri Abrahamovem poklicu izrazi namen, odprt za vse: v blagoslov mnogim. Kristus prav tako pošilja svoje učence vsem narodom (Mt 28,18–20). V poklicanosti za druge ne smemo prezreti obrata Boga do vsakogar med nami – kliče nas po imenu, v konkretnem življenju; iz *ethnos*a v *telios*. (Miller 2002, 10). Jezusove besede jasno kažejo na zavest poklicanosti pri osebni poslanstvu: »Moja hrana je, da uresničim voljo tistega, ki me je poslal, in dokončam njegovo delo.« (Jn 4,34). Poslanstvo in osebna poklicanost sta v Kristusu temelj razodevanja Očeta. Kristus je eno z Očetom in hkrati izpolni svoje življenje prav z izpolnjevanjem očetove volje: »Jaz sem te poveljčal na zemlji s tem, da sem dokončal delo, ki si mi ga dal, da ga opravi.« (Jn 17,4) Bog vedno kliče in pošilja, da dokončamo delo, ki ga je začel ob stvarjenju (Salvet 2019, 3). Če se je Kristus učlovečil, da razodene Očetovo voljo, je kristjanova inkarnacija prav v udejanjanju vsakdanje poklicanosti po Svetem Duhu k polnosti povezanosti z Bogom in posvetitve svojega življenja (Miller 2002, 11–12).

Ko je bila z razvojem krščanstva večina krščena in Bog ni več klical neposredno, na primer Abrahama, Samuela, apostolov, je smiselnost poklicanosti h Kristusu vedno bolj bledela. Bolj in bolj se je govorilo o poklicanosti k nekim določenim službam. To pa je kmalu v Cerkvi izzvalo težave, saj je vedno težje razločevala, kdo je poklican in kdo ne. Cerkevna avtoriteta je prevzela vlogo dokončnega razločevalca (Salvet 2019, 3). Govorimo o vprašanju božje milosti: če božja milost lahko veje, kjer hoče, ali potrebuje potrditev oblasti? Prav s prizadevanjem, da Cerkev premaga klerikalizem in pripravi prostor za trpečega Kristusa, lahko poudarek na dobrohotnem spremljanju in bratskem občestvu poveže obe skrajnosti: na eni strani odgovornost Cerkve, da vodi in usmerja poklicanost, in na drugi zastonsko božjo milost, ki se svobodno razliva na vse. Težava je tudi s človekovo svobodo. Kako poklicanost dopušča svobodni odgovor? Drugi vatikanski koncil (C 40) je postavil stavek iz Matejevega evangelija: »Bodite torej popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče.« (Mt 5, 48) Človek, ki se v polnosti prepusti božjemu klicu, bo tudi v polnosti uresničil sebe. Koncilski nauk jasno izpostavi vlogo krsta kot temeljnega orodja poklicanosti vseh k apostolatu, da sodelujemo prek trojnega duhovništva: prek splošnega duhovništva, prek preroka in prek kralja s pomočjo darov Svetega Duha pri gradnji telesa Cerkve. Prav tako smo vsi prek krsta poklicani k oznanjevanju božjega kraljestva (Hahnenberg 2016, 238).

Svobodni odgovor božjemu klicu vodi do tega, kar je za posameznika in za celotno človeštvo najbolje. Zapovedi so le spodnja meja varnega življenja, čez katero ni dobro iti. Božji poklic, ki je klic ljubezni, nima omejitve, ampak odpira vedno nove možnosti in pospešuje nenehno rast posameznika v odnosu do sebe, do Boga

in do bližnjih (Salvet 2019, 5). Pravo rast iz klica božje ljubezni omogočata dober zgled, ki nagovarja, in molitev, ki prebuja. Zgled tudi daje možne modele osebne življenjske poti. Molitev je najboljša pot do zdravega stika s sabo in z Bogom.

4. Vzgoja za kulturo posluha božjemu klicu

Kakor smo že omenili, cerkveni dokumenti vedno bolj poudarjajo pedagogiko poklicanosti. Živimo v času, ko so mnogi brez posluha za poklic in poklicanost, kljub številnim raziskavam, ki kažejo na to, kako je zavest poklicanosti, še posebno če to pripišemo Bogu, velik prispevek k osebni zadovoljstvu. Če razdelimo razumevanje poklica danes na službo, ko je pomembno le nujo preživetja, na kariero, ko posameznik poskuša uveljaviti sebe, in končno na poklicanost, ko v svojem poklicu posameznik začuti večji smisel, je zadnje razumevanje tisto, ki v polnosti osmisli življenje in motivira za požrtvovalnost v službi skupnosti (Dik in Duffy 2012, 25–27). Razumevanje življenja kot poklic Presežnega pomaga k osmišljanju vsake posamezne izkušnje in k umestitvi tega v celostni svetovni nazor (67). To je za proces, v katerem moramo vedno znova vnašati smisel in preinterpretirati svoje mesto v svetu (69). V laični psihologiji poklica mnogi znova odkrivajo moč zavesti poklicanosti. Kakor poudari papež Frančišek v svoji postsinodalni spodbudi, da je Cerkev zavezana vzgoji, ko naj mlade v plehkosti sveta vedno bolj vodi k iskanju smisla življenja (2019a, §223), je to tisto, kar poveže poklic oziroma konkretno zaposlitev s poklicanostjo v teološkem pomenu.

Stijn Van den Bossche opozarja, kako kateheza ne sme biti le predstavljanje nekega določenega načina življenja, verovanja. Postati mora vodilo do stanja, ko bi hoteli in znali postati učenci (Van den Bossche 2019, 6). Biti učenec Jezusa Kristusa je način življenja kristjana. Saj naj bi bila že v stari rabinski tradiciji osrednja beseda iz središča Tore *wajiqra*, ki je na začetku poklica Mojzesa: Gospod je poklical Mojzesa /.../ (3 Mz 1,1). »Vse do danes Judje liturgično branje imenujejo *miqra*, ki izvira iz istega glagola kot *wajiqra*: ko torej beremo Gospodovo besedo, nas Bog kliče.« (Van den Bossche b. l., 4) Da ta glas lahko slišimo, moramo najprej postati učenci.

Navede deset točk holandskega teologa Sakea Stoppelsa, ki so potrebne, da lahko kdo postane učenec v duhu bibličnega izročila. Najprej potrebujemo skupnost, v kateri se lahko učimo. Ta skupnost mora imeti možnost glasu nasprotovanja »običajnemu«. Le s to drugačnostjo krščanstva je biti učenec Jezusa Kristusa smiselno. Dober učenec mora tudi izstopiti iz šole, Cerkve. V duhu papeža Frančiška moramo ven, v svet, da naše učenje postane plodovito. Učenec sme v sebi prepoznati razdeljenost, da išče povezanost. Prav tako mora rasti. Učenec mora sprejeti disciplino, trdo delati. Premagati mora duha potrošništva, vera ni sredstvo potešitve, ampak je način življenja. Učenec se mora zavedati, da ni vse odvisno od talentov, ampak od zavete želje in od notranje drže. Pri tem potrebuje ponižne in potrpežljive učitelje. Na koncu bo takšna teološka drža učenca prenovila pastoralo in katehezo (Van den Bossche 2019, 7–8).

Švicarski teolog François-Xavier Amherdt dodaja, da je treba učenca, ki zgolj posnema, privedi do učenca, ki ustvarja (2019, 8). Božji poklic je vedno pozival k

posnemanju, vendar človeku omogoča, da razvije svojo lastno osebo, ki bo živila v polnosti vse do smrti in še po njej. Poklicani smo k strastnosti življenja, ko iz možnosti božje milosti vedno bolj udejanjamo nove oblike skupnega bivanja. Pri tem ne govorimo o nobeni prisili, ampak o uresničevanju svoje najgloblje biti. Številni svetniki s svojim življenjem pričajo, kako je poklicanost pot polne uresničitve osebne svobode. Mala Terezika po svoji mali poti sledi le klicu, ki jo vabi, da postane ljubezen v središču Cerkve (6). Poklicanost se razteza tako v preteklost kakor v sedanost in v prihodnost. To, kar oblikuje osebno poklicanost, izvira iz preteklih izkušenj in usmeritev, sedanost je prostor življenja temeljnih vrednot in prihodnost je tisto, po čemer hrepenimo, proti čemur se usmerjamo (Van den Bossche 2019, 4). Življenje iz poklicanosti vodi do razumevanja življenja kot daru, obdarjenosti. Kateheza, ki bi vzgajala h kulturi poklicanosti, je daleč od vzgoje k trpnosti. Poklicanost kliče k ustvarjalnemu in dejavnemu odgovoru.

Zato Isabelle Morel dodaja, da vsak poklic vključuje tudi že napotilo, poslanstvo, ki ga ob ignacijanski duhovnosti lahko odkrijemo in živimo (2019, 2). Katehet naj s potrpežljivo pedagogiko prek doživetega branja evangelijev vodi k notranjemu razločevanju najglobljih vzgibov vsakega posameznika. Notranji vzgibi so temelj dobrega in uresničenega življenja. Čeprav družba danes to poudarja, jih pogosto prekriči s potrošništvom. Prav zato živimo v svetu, ki se ne meni za poklicanost. Naloga kateheze je, da najprej prebudi posluš za »klic«. Pogoje, ki smo jih že prej navedli, moramo katehetično dopolniti.

Začeti moramo biografsko. Le v osebni življenju lahko začutimo in slišimo notranje vzgibe, ki nas vabijo k polnemu – božjemu življenju. Šele potem to lahko povežemo z Razodetjem. Z otroki v Franciji pri katehezi poklicanosti uporabljajo zgodbo sv. Petra. Začnejo z Jezusovim povabilom Petru. Sledi odlomek o hoji po vodi. Peter izpove vero, a to ne prepreči njegove zatajitve in privede do Jezusovega vprašanja, ali ga ljubi. V katehezo je tako vključenih pet vzgojnih korakov: 1. poklicanost; 2. odgovor na poklicanost; 3. poslanstvo; 4. težave, na katere naletimo; 5. sadove, ki jih pridobimo (8–9). Konkretna pedagogika poklicanosti si mora vzeti čas, da sistematično predstavi sodobnemu človeku, kaj sploh je poklicanost, ki presega zgolj službo. Prek biografskih momentov je treba nekemu pokazati, kako je na najbolj notranje vzgibe že odgovarjal, in ga usmerjati prek uspešnih pripovedi drugih k prepoznavanju novih možnosti življenja v Kristusu. To bo mogoče, če bo živel tudi poklicanost k poslanstvu, saj je že od stvarjenja dalje to temelj božjega klica. Pripraviti ga je treba k premagovanju težav, ovir, na katere bo pri tem naletel, zato je treba pri vseh korakih gojiti zavest povezanosti z Bogom in s konkretnim občestvom vernih. Vso pot poklicanosti bo živel le tisti, ki zmore prepoznavati prednosti takšnega življenja.

5. Sklep

Težava sodobnega človeka, ki se mu mudi in išče le hitre rešitve, je prav izguba poslušnosti za poklicanost. Ni več preteklosti, od katere bi se lahko učili odgovora na poklicanost, saj je treba biti odprt za nove proizvode. Ni prihodnosti, ki bi nas motivirala, da

sprejememo poklicanost, saj bi ne nasledili goli potrošnji. Sedanjost je prazna, saj v njej le zadovoljujemo potrebe, ki jih prebuja potreba po dobičku. Profit ne nagovarja h kulturi poklicanosti, še manj h klicu za poslanstvo službe drugim, še manj k ponižni drži učenca, kakor ga poznamo iz svetopisemske zgodbe o Samuelu (1 Sam 3, 1–21). Deček ni prepoznal božjega klica. Brez pomoči potrpežljivega učitelja bi ne zmožel rasti h Gospodu. Prav tako je sam potreboval potrpljenje, trikrat je moral na pot. Končno zmore odgovoriti: »Govôri, kajti tvoj hlapec posluša.« Šele ko postane pravi učenec Boga, prejme poslanstvo. Da ga je živel, je moral prehoditi še dolgo pot rasti. Pedagogika je pri Samuelu, pri drugih starozaveznih likih, tudi pri Mariji in pri Pavlu ista: pre-mišljevanje je treba božjo besedo (Morel 2019, 9). Vzgoja za branje Svetega pisma, ki bi bilo povezano z biografijo bralca, je najboljša priprava za kulturo poklicanosti.

V okviru poklicne psihologije za razvoj zavesti poklicanosti svetujejo oblike delovanja in razvoja. Najprej je treba omogočiti, utrditi in razvijati osebno avtonomijo (1). Poskrbeti, da lahko posameznik uspešno uporablja svoje lastne veščine (2). Pri samem delovanju moramo skrbeti, da se vsakdo zave svojega prispevka pri skupnem projektu (3). Razvijati moramo sodelovanje med sodelavci, graditi dober kolektiv (4). Poskrbeti je treba za takšnega voditelja, ki bo znal in zmožel jasno vizijo v povezanosti z vsemi sodelujočimi; ki bo iskreno skrbel za vsakega posameznika in spodbujal ustvarjalno kreativnost udeležencev z zaupanjem v podrejene, pri tem pa bo širil cilje in izkazoval odprtost za nove rešitve (5). Jasen mora biti tudi širši okvir smiselnosti ustanove, njena vizija, s katero posameznik deluje (6) (Dik in Duffy 2012, 74). Kateheza, ki bi želela razviti pedagogiko poklicanosti, bi morala že v temelju imeti bolj izdelano in v občestvu Cerkve razumljeno širšo strategijo, cilje in izhodišča (6). Samo tako bodo vsi udeleženci, kateheti in katehiziranci začutili pravilnost svoje poklicanosti. Pri katehetih, ki so vodilni pri delu oznanjevanja, bi bilo treba graditi njihovo zaupanje v katehizirance in v celotno občestvo vernih. Hkrati bi morali biti usposobljeni, da bi zaupali v nove poti verovanja, ki jih vnašajo udeleženci kateheze vsak s svojo osebno potjo iskanja (5). Prav tako kateheti ne smejo biti prepuščeni sami sebi, začutiti morajo, da so tako njihovi uspehi kakor neuspehi del veselja in bolečine celotnega občestva, ki jih spremlja, varuje in podpira. Iskrenost med vsemi kateheti in sodelovanje bosta podprla občutek poklicanosti v službo Besede. Hkrati bo to mnogim razpoznavno znamenje, da se odpro svoji lastni poklicanosti (4). Vsi morajo imeti občutek, da so dobrodošli pri razvijanju katehez, da je njihov prispevek cenjen in gradi božje kraljestvo (3). S tem bodo vedno bolj ustvarjalni in drzni pri delu za božji vinograd (2). Končno bo to utrjevalo tudi avtonomijo vsakega posameznika. Samo tam, kjer je cenjen prispevek posameznika in je posameznik vključen smiselno v celoto poslanstva Cerkve, bo poklicanost dobila pravo mesto (1).

Kateheza, ki bo tako v ospredje postavila poklicanost, je sposobna novega označila, ki ne bo ostalo pri golem učenju, ampak bo pomagalo krščnim, da v polnosti zaživijo polnost božjega otroštva. Saj klic ni le sredstvo poslanstva, ampak tudi povabilo k osebni rasti. Kateheza s takšno kulturo poklica bo tudi vedno bolj odprta učlovečenemu Bogu. Vsak svetnik, ki je sledil svojemu klicu, je nova podoba Kristusa. Prav tej novi kulturi učlovečenja v svetu brez globljega smisla in prihodnosti je namenjeno tudi povabilo papeža Frančiška s pomenljivim naslovom Kristus živi, Christus vivit.

Kratice

- B. I.** – brez letnice.
C – *Koncilski odloki* 1980 [dogmatična konstitucija o Cerkvi].
CD – Cerkevni dokumenti.
EEC – Equipe Européenne de catéchèse.
SPK – Kongregacija za duhovščino 1998 [Splošni pravilnik za katehezo].

Reference

- Amherdt, François-Xavier.** 2019. Dire oui à la vie: comment y appeler? Un voyage anthropologique, théologique et pédagogique. Praga. Razmnoženina.
- Currò, Salvatore.** 2019. The Synod of Youth and Vocational Culture in the Church: a tiring journey from vocation to call. Praga. Razmnoženina.
- Dik, Bryan J., in Ryan D. Duffy.** 2012. *Make Your Job a Calling: How the Psychology of Vocation Can Change Your Life at Work*. West Conshohocken: Templeton Press.
- Frančišek.** 2019a. Post-Synodal Apostolic Exhortation *Christus vivit*. <https://katoliska-cerkev.si/media/datoteke/2019/3-Christus%20vivit%20EN.pdf> (pridobljeno 16. 7. 2019).
- . 2019b. Pogum tvegati za božjo obljubo. <https://www ofs.si/?p=482> (pridobljeno 12. 7. 2019).
- Gerjolj, Stanko.** 2015. *Drame biblijskih obitelji*. Split: CUS.
- Guinness, Os.** 1998. *The call: finding and fulfilling the central purpose of your life*. Nashville: Word Publishing.
- Hahnenberg, Edward P.** 2016. Apostolate, Ministry, Mission: The Legacy of Vatican II's Teaching on the Laity. *Toronto Journal of Theology* 32, št. 2:233–249.
- Halik, Tomáš.** 2019. What challenges do Christians face in Europe today? Praga. Razmnoženina.
- Karl, Katharina.** 2019. *Ruf und Berufung in Biografien junger Menschen heute: Eine empirische Spurensuche*. Praga. Razmnoženina.
- Kongregacija za duhovščino.** 1998. *Splošni pravilnik za katehezo*. CD 75. Ljubljana: Družina.
- Koncilski odloki: konstitucije, odloki, izjave, poslanice 2.** vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora (1962–1965). 1980. Ljubljana: Nadškofijski ordinariat v Ljubljani.
- Kraner, David.** 2018. Comunicação ed educação nel era dei nuovi media. *Associação Nacional de Educação Católica do Brasil* 41, št. 156:12–22. <https://doi.org/10.22560/reanec.43i156.107>
- Miller, Darrow L.** 2002. *LifeWork: Developing a Biblical Theology of Vocation*. Phoenix: Disciple Nations Alliance.
- Morel, Isabelle.** 2019. Accompagner l'appel en catéchèse. Praga. Razmnoženina.
- Nežič Glavica, Iva.** 2018. Gestalt pedagogija kao »dodana« vrjednost« religiozne edukacije. *Crkva u svijetu* 53:243–264.
- Salvet, Ondřej.** 2019. How to accompany people to listen to the call and respond to it. Praga. Razmnoženina.
- Stegu, Tadej.** 2015. Za svobodo osvobojeni: kršćanska antropologija v katezi. *Bogoslovni vestnik* 75:515–523.
- Synod of Bishops – XV Ordinary General Assembly.** 2018. Young people, faith and vocational discernment. Final document. http://www.vatican.va/roman_curia/synod/documents/rc_synod_doc_20181027_doc-final-instrumentum-xvassemblea-giovani_en.html (pridobljeno 16. 7. 2019).
- Škofovska konferenca.** 2018. Mladi, vera in razločevanje poklicanosti. https://skam.si/wp-content/uploads/20170219_XV_skofovska_sinoda_2018_mladi.pdf (pridobljeno 12. 7. 2019).
- Van den Bossche, Stijn.** 2019. L'appel et ses pédagogies en Europe contemporaine: éléments de problématique. Praga. Razmnoženina.
- . B. I. Le renouveau de l'initiation chrétienne dans l'horizon de la nouvelle évangélisation. http://www.lumenonline.net/courses/lumen_LV/document/2_Documents_classes_par_champs_d_activites/4_Catechese_en_paroisse/texte_10_Van_den_Bossche.docx?cidReq=lumen_LV (pridobljeno 16. 7. 2019).
- Weber, Max.** 1988. *Protestantska etika in duh kapitalizma*. Ljubljana: ŠKUC, Filozofska fakulteta.